

5) Ohledně doby trvání podpor z milosti bylo nařízeno, že dcery úředníků, jimž pro nemoc bylo výslužné přiřknuto, ačkoliv normální věk již byly překročily, každý rok mají předkládati lékařské vysvědčení o tom, že se zdravotní stav jich, který je činí nezpůsobilými ku samostatné výživě, dosud nezlepšil (d. dv. kanc. ze dne 27. srpna 1798, sb. z. pol. sv. 13 č. 8.).

Podělování chovanců vojenských dary z milosti, kteří již překročili věk normální, má za účel povzbuzení a podporování nadějných mladých lidí za tím účelem, aby se jim usnadnilo dokonalé vzdělání a postup ku vyšším důstojnostem ve stavu vojenském. Ponechání neb udělení daru z milosti sirotkům po vojínech nebo po státních sluhách civilních, kteří slouží ve vojště jako kadeti nebo jako prostí vojín ex propriis, má se navrhnouti jen tenkrát, jestliže tito chováním a vlastnostmi svými oprávnují ku naději, že jsou ku dotyčnému účelu způsobilými a podpory hodnými (d. dv. kanc. ze dne 4. září 1845, sb. z. pol. sv. 73 č. 111, sb. z. s. 886.)

Datio in solutum. (Dání na místě platu.)

Dle všeobecného pravidla má dlužník, aby svůj závazek splnil, věřiteli to plniti, co tento dle obsahu své pohledávky žádati jest oprávněn (§ 1413 o. o. z.). Dal-li však dlužník maje úmysl zaplatiti (animo solvendi) věřiteli s jeho svolením něco jiného, než původně dlužný předmět, mluvíme o datio in solutum, čímž se závazek dlužníkův rovněž, jako zaplacením zrušuje (§ 1414 o. o. z.). Dle rakouského práva předpokládá dání na místě platu vždy smlouvu (liberatorní, datio in solutum voluntuaria), jež buď dobrovolným přijetím jiného předmětu dlužníkem plněného mlčky k místu přichází, nebo výslovně před anebo při odevzdání věci uzavřeno býti může. Obsah plnění in solutum poskytnutého může býti velice různý; může obsahovati převod vlastnictví, zřízení nebo postoupení jiných věcných práv ku movitým nebo nemovitým věcem, postoupení pohledávek (sb. »Glaser Unger« č. 4767), odevzdání papírů majiteli nebo na řád svědčících obsahujících pohledávku proti osobě třetí (směnky, poukázky pokladniční sb. »Gl. U.« č. 1514, 3728, 6693, 7151, 7724) a j. Naproti tomu nelze datio in solutum spatřovati v tom převezme-li dlužník závazek věřitelův, (přijetí směnky na dlužnou sumu znějící) nebo vzdá-li se dlužník pohledávky jemu proti věřiteli příslušející, poněvadž v prvéjším případě vzniká novace (§ 1376 o. o. z.), v poslednějším kompensace (§ 1438 o. o. z.), čímž ovšem též závazek původní zaniká, však nikoliv plněním in solutum, nýbrž následkem skutečností zcela jiných. (Tento rozdíl neuznává rozh. sb. »Glaser Unger« č. 4318, 5313; správně 3326, srv. též 3767, 10390.)

Obsah a právní důvod dluhu, jenž má býti dáním na místě platu zrušen, jest lhotejný; omezena jest však datio in solutum při pohledávkách ze mzdy, poněvadž dle § 78. zák. ze dne 8. března 1885 č. 22 ř. z. mzda s několika málo výjimkami (§ 78 jmen. z. odst. 2 an.) vždy jen v hotových penězích placena býti musí. Nestává-li již pohledávka, jež datio in solutum měla býti zrušena, ani jako obligatio naturalis, může dlužník, pokud tu jsou ostatní zákonné podmínky § 1431 o. o. z. a násl., žalobou z obohacení (condictione indebiti) žádati vrácení předmětu plněného. — V § 1414 o. o. z. označuje se datio in solutum jako jednání úplatné. Následkem toho mohou obě strany datio in solutum bráti v odpor pro zkrácení přes polovici skutečné ceny (§ 934 o. o. z., sb. »Glaser Unger«

2400), a věřitel může jak ve případě evikce plněného předmětu, tak i ve případě vadnosti téhož proti dlužníkovi nastupovati dle § 922 o. o. z. a násl. (sb. »Glaser Unger« č. 4767.) Je-li vada předmětu daného na místě platu taková, že ji vůbec nelze odstraniti a že brání řádnému užívání věci, může zkrácený věřitel žádati úplné zrušení smlouvy a náhradu škody. Avšak původní pohledávka v tomto případě ipso iure již neobživne. Praxe tu připouští, že věřitel může dlužníka proti vrácení vadné věci in solutum dané žalovati o zaplacení původní své pohledávky, (sb. »Glaser Unger« č. 5313, 6693, 7151, 11605.).

Dávky báňské.

I. Dějiny.

Ku nejstarším dávkám báňským patří horní desátek (horní robota) t. j. dávka z výroby důlní, odváděná na základě horního regálu zeměpánovi. Ve středověku obnášela tato všude desátý díl dobytých nerostů in natura bez ohledu na poměry výnosové. Později byl zmírněn desátek na 20. a 30. díl výtěžku a dokonce zrušen pro doby, které se nevyplácely. Tento způsob vybírání desátku horního stal se během času velice nepohodlným takže na místě dávky in natura zavedeno bylo odvádění peněžního reluta dávky této, kteráž namnoze byla ustanovena určitým obnosem úhrnkovým. Tím stalo se, že robota ve mnohých krajinách pozbyla své původní povahy; v zásadě přece zachovala se však myšlenka desátku báňského až do novější doby.

Cís. pat. ze dne 23. května 1854 č. 146 ř. z. ustanovil, že robota horní zůstane zachována a že se má vypočítati z vyhrazených nerostů dobytých v dolu nebo v jeho příslušenství dle měřítka zvláště upraveného a že se má zapravovati v penězích, (§ 219 jmen. pat.) Zákonem ze dne 28. dubna 1862 č. 28 ř. z. zrušen byl desátek báňský a zavedeny byly poplatky z kutání t. zv. kutné.

II. Platné právo.

1. Odměrné. Zavedením odměrného přestaly všechny platy obdobní, čtvrtletní platy z důlních říčic a jiné podobné poplatky z měr důlních, jakož i veškeré poplatky, které až dosud pod jménem horních komorních a propůjčovacích tax odváděny byly (§ 3. nař. min. fin. ze dne 4. října 1854 č. 267 ř. z.). Roční odměrné obnáší 4 zl. r. m. za každou důlní míru 45116 m² a každou denní míru 115000 m² položenou za jedničku (§ 1 jmen. nař.). Odměrné z každé propůjčené míry důlní platí se bez rozdílu, zda-li dílo horní se provozuje, či zda-li na čas zastaveno jest, nebo zda-li se pracuje s výtěžkem či se ztrátou (§ 2. jmen. nař.). Měram denním nebo důlním se skrovnými nebo příliš rozptýlenými ložisky, kterých lze jen s nepoměrným nákladem dobytí, může se odměrné snížit až na polovici pro určitou nebo neurčitou dobu. Snížení odměrného přísluší vrchním horním úřadům ku návrhu horního hejtmanství na dobu nejvýše 6 let, na delší nebo na neurčitou dobu ministerstvu financí (§§ 1, 3, 4, nař. min. fin. ze dne 30. září 1859, č. 181 ř. z.). Odměrné zapravuje se čtvrtletně zároveň s daní z příjmů u berního úřadu, v jehož okrese doly se nalézají. Ačkoliv zadrželé odměrné požívá privilegovaného práva zástavního na dolech, jest nicméně dávkou osobní trvajícím potud, pokud poplatník jest držitelem dolů.

2. Kutné. Kutání t. j. kopání za účelem dobytí nerostů vyhrazených podléhá roční dávce 4 zl., která zapravuje se jako odměrné (§ 3 zák.